

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä kesäkuuta 2012 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 55/2012 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta lausunnon (TyVL 14/2012 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Terhi Valtonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtava matemaatikko Jari Niittuinperä, Finanssivalvonta
- lakimies Paula Hannula, Kuluttajavirasto
- asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava lakimies Mari Pekonen-Ranta, Finanssialan Keskusliitto
- lakimies Ilkka Holmström, Työeläkevakuuttajat TELA ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- tasa-arvovaltuutettu
- Tapaturmavakuutuslaitosten liitto
- Liikennevakuutuskeskus.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi vakuutusyhtiölakia, työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettua lakia ja vakuutusyhdistyslakia. Muutostarve johtuu Euroopan unionin tuomioistuimen 1 päivänä maaliskuuta 2011 antamasta tasa-arvodirektiiviä koskevasta tuomiosta, jonka mukaan molempien sukupuolten maksujen ja etuuksien on oltava samat. Vakuutusyhtiölakia, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettua lakia ja vakuutusyhdistyslakia ehdotetaan muutettaviksi siten, että ku-

luttajille myönnettävissä vakuutuksissa ei saa käyttää sukupuolta vakuutusmaksujen tai vakuutuksesta saatavien etuuksien laskennassa eikä tehdä sukupuoleen perustuvia eroja maksuissa tai etuuksissa. Laeista kumottaisiin säännökset sukupuoleen perustuvaa riskinarviointia koskevien tietojen toimittamis- ja julkaisuvelvollisuudesta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 21 päivänä joulukuuta 2012, johon mennessä tuomion edellyttämät lainmuutokset on saatettava kansallisesti voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta pitää esitettyjä muutoksia perusteltuina ja välttämättöminä, jotta Suomen voitaisiin katsoa täyttävän yhteisöoikeuden mukaiset velvoitteensa.

Nykyisin sukupuolta käytetään eräiden henkilö-, liikenne- ja autovakuutusten vakuutusmaksujen ja vakuutusturvan määrittelyssä. Sukupuoli voi olla maksuihin vaikuttava tekijä myös työnantajan henkilöstölleen ottamissa ryhmävakuutuksissa, kuten lisäeläke-, sairaus- ja ryhmähenkivakuutuksissa. Henkilön iän ja terveydentilan lisäksi sukupuoli on yksi maksuihin vaikuttava tekijä, koska sukupuoli vaikuttaa vakuutuksilla vakuutettavien riskien todennäköisyyteen. Jatkossa sukupuolen perusteella tapahtuva riskinarviointi ei olisi enää sallittua kuluttajille myönnettävissä vakuutuksissa. Niiden vakuutusten osalta, joissa sukupuolta saisi jatkossakin käyttää, vakuutusyhtiöllä on edelleen velvollisuus tehdä perusteellinen riskinarviointi, jossa tulee ilmetä, millä tavalla sukupuoli vaikuttaa kyseessä olevaan vakuutettavaan riskiin sekä mikä on sukupuolten välinen suhteellinen ero vakuutettavassa riskissä. Finanssivalvonnan tulee edelleen valvoa yhtiöiden vakuutusmaksujen perusteita.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että työnantajan ottamat vakuutukset katsotaan kuuluviksi tämän säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Kuluttajan näkökulmasta on puolestaan olennaista, että muutoksista tiedotetaan selkeästi ja hyvissä ajoin ennen muutosten voimaantuloa. Talousvaliokunta yhtyy työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossaan esittämään näkemykseen, jonka mukaan viranomaisten tulee seurata uudistuksen vaikutuksia vakuutusten hintatasoon.

Yksityiskohtaiset perustelut

Voimaantulosäännökset. Valiokuntakäsittelyn aikana on käynyt ilmeiseksi, että 1., 3. ja 4. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksiin on syytä tehdä muutoksia, koska käsillä olevat säädösmuutokset edellyttävät muutoksia muun muassa vakuutusyhtiöiden tietojärjestelmiin, uudistuvien sopimusten vakuutusehtoihin ja tuoteselosteisiin.

EU-tuomioistuimen päätös edellyttää, että 21.12.2012 lukien tehtävät uudet sopimukset tulevat olemaan sukupuolineutraaleja.

Nykyisin voimassa olevia säädöksiä sovelletaan 21.12.2012 saakka ja siirtymäsäännösten mukaisesti siten, että viimeistään 1.7.2014 alkavalla vakuutuskaudella kaikki uudistuvat yksityishenkilöiden ottamat henkilö- ja vahinkovakuutukset ovat sukupuolineutraaleja.

Lainmuutos ei koske vanhoja, ennen 21.12.2012 tehtyjä sopimuksia, joissa ei ole uudistamismahdollisuutta. Näiden osalta voidaan jatkossakin käyttää sukupuolta riskinarvioinnissa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

*että 1., 3. ja 4. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (**Valiokunnan muutosehdotukset**).*

Valiokunnan muutosehdotukset**1.****Laki****vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 31 luvun 11 ja 12 § ja
muutetaan 31 luvun 10 § seuraavasti:

31 luku

**Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut
säännökset**

10 §
(Kuten HE)

(1 mom. kuten HE)

Mitä 31 luvun 10 §:ssä säädetään, ei sovelleta vakuutukseen, josta sopimus on tehty ennen 21 päivää joulukuuta 2012.

Vahinkovakuutukseen, joka vakuutusopimuslain 16 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla jatkuu vakuutuskauden kerrallaan, voidaan tämän lain 31 luvun 10 §:n asemesta soveltaa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta vakuutus-

yhtiölain 31 luvun 10 §:ää 1 päivänä heinäkuuta 2013 alkavan tai mainittua päivää ensimmäiseksi seuraavan vakuutuskauden alkuun asti. Sellaiseen muuhun henkilövakuutukseen kuin henkivakuutukseen, jonka vakuutusmaksua tai muita ehtoja voidaan vakuutusopimuslain 20 a §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla muuttaa, voidaan tämän lain 31 luvun 10 §:n asemesta soveltaa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta vakuutusyhtiölain 31 luvun 10 §:ää 1 päivänä heinäkuuta 2013 alkavan tai mainittua päivää ensimmäiseksi seuraavan vakuutusmaksukauden alkuun asti tai, jos vakuutusmaksukaudesta ei ole sovittu, vuoden 2014 alkuun asti. (Uusi)

3.**Laki****ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 63 c ja 63 d §, sellaisina kuin ne ovat laissa 872/2007, ja
muutetaan 63 b §, sellaisena kuin se on laissa 872/2007, seuraavasti:

63 b §
(Kuten HE)

(1 mom. kuten HE)

Mitä 63 b §:ssä säädetään, ei sovelleta vakuutukseen, josta sopimus on tehty ennen 21 päivää joulukuuta 2012.

Vahinkovakuutukseen, joka vakuutusopimuslain 16 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla jatkuu vakuutuskauden kerrallaan, voidaan tämän lain 63 b §:n asemesta soveltaa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 63 b §:ää 1 päivänä heinäkuuta 2013 alkavan tai mainittua päivää ensimmäiseksi seuraavan vakuutuskauden alkuun asti. Sellaiseen muuhun henkilövakuu-

tukseen kuin henkivakuutukseen, jonka vakuutusmaksua tai muita ehtoja voidaan vakuutusopimuslain 20 a §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla muuttaa, voidaan tämän lain 63 b §:n asemesta soveltaa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 63 b §:ää 1 päivänä heinäkuuta 2013 alkavan tai mainittua päivää ensimmäiseksi seuraavan vakuutusmaksukauden alkuun asti tai, jos vakuutusmaksukaudesta ei ole sovittu, vuoden 2014 alkuun asti. (Uusi)

4.

Laki

vakuutusyhdistyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*kumotaan vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 16 luvun 15 ja 16 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 871/2007, ja
 muutetaan 16 luvun 14 §, sellaisena kuin se on laissa 871/2007, seuraavasti:*

16 luku

Erinäisiä säännöksiä

14 § (Kuten HE)

(1 mom. kuten HE)

Mitä 16 luvun 14 §:ssä säädetään, ei sovelleta vakuutukseen, josta sopimus on tehty ennen 21 päivää joulukuuta 2012.

Vahinkovakuutukseen, joka vakuutusopimuslain 16 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla jatkuu vakuutuskauden kerrallaan, voidaan tämän lain 16 luvun 14 §:n asemesta soveltaa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta vakuu-

tusyhdistyslain 16 luvun 14 §:ää 1 päivänä heinäkuuta 2013 alkavan tai mainittua päivää ensimmäiseksi seuraavan vakuutuskauden alkuun asti. Sellaiseen muuhun henkilövakuutukseen kuin henkivakuutukseen, jonka vakuutusmaksua tai muita ehtoja voidaan vakuutusopimuslain 20 a §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla muuttaa, voidaan tämän lain 16 luvun 14 §:n asemesta soveltaa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta vakuutusyhdistyslain 16 luvun 14 §:ää 1 päivänä heinäkuuta 2013 alkavan tai mainittua päivää ensimmäiseksi seuraavan vakuutusmaksukauden alkuun asti tai, jos vakuutusmaksukaudesta ei ole sovittu, vuoden 2014 alkuun asti. (Uusi)

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Mauri Pekkarinen /kesk	Eero Lehti /kok
vpj.	Marjo Matikainen-Kallström /kok	Päivi Lipponen /sd
jäs.	Lars Erik Gästgivers /r	Jari Myllykoski /vas
	Johanna Karimäki /vihr	Sirpa Paatero /sd
	Miapetra Kumpula-Natri /sd	Arto Pirttilahti /kesk
	Jukka Kärnä /sd	Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller.